

بهداشت و بیماری‌ها**بیماری دمل قرمز Red Boil Disease در هامور**

سید رضا سید مرتضایی، مینا آهنگرزاده، حسین هوشمند، نیاز محمد کر، لفته محسنی نژاد
پژوهشکده آبی‌پروری جنوب کشور، (rmortezaei@yahoo.com)

واژه‌های کلیدی: بیماری دمل قرمز، هامور، قفس، استان خوزستان

مقدمه

امروزه پرورش ماهیان آب شور برای بسیاری از کشورها بخصوص کشورهای آسیای جنوب شرقی به یک صنعت پر درآمد تبدیل شده است. خوشبختانه در کشور ما نیز قدم‌های اولیه در زمینه تکثیر و پرورش این ماهیان برداشته شده است از طرفی بموازات افزایش تولید آزیان و بویژه افزایش راندمان تولید در واحد سطح امکان بروز ضایعات و تلفات و تبدیل آلودگی‌ها به بیماری‌های همه گیر گسترش می‌یابد. شرایط مناسبی جهت رشد و تکثیر عوامل پاتوژن بویژه باکتری‌های ساپروفیت و از طرفی ایجاد نقصان در مکانیسم‌های دفاعی بدن ماهی بدلیل شرایط بد محیط زیست را فراهم می‌سازد. تقریباً همه گونه‌های ماهیان دریایی به ویبریوزیس حساس هستند ولی این حساسیت در هامور ماهیان بمراتب بیشتر بوده و تلفات سنگینی ایجاد می‌کند. لذا شناسایی باکتری‌های بیماری‌زا بخصوص ویبریوها از اهمیت خاصی برخوردار است که هدف این مطالعه شناسایی گونه‌های ویبریو در ماهیان هامور در قفس بوده است.

مواد و روش‌ها

ماهیان هامور نگهداری شده در قفس در خور غزاله و یا هجری در صورتیکه دچار ضایعه می‌شدند مورد نمونه برداری قرار می‌گرفتند. نمونه برداری از سطح پوست و آبشش و در صورت تلفات از تمامی اندام‌های داخلی جهت شناسایی میکروارگانیسم‌ها بخصوص ویبریوها انجام می‌گرفت. محل ضایعه توسط الکل ۷۰ شستشو داده و نمونه بر روی محیط کشت TSA حاوی ۲/۵٪ نمک برده می‌شد. جهت تشخیص تفریقی از محیط‌های افتراقی مانند TCBS (جهت شناسایی ویبریوها) و رنگ آمیزی گرم و همچنین تست‌های بیوشیمیایی استفاده می‌گردید.

نتایج و بحث

در این مطالعه از زخم های روی پوست ماهی هامور که فلس ها کنده شده بود و ظاهر زخم شبیه دمل قرمز بود باکتری های ویبریو انگوئیلاروم و ویبریو آلجینولیتیکوس جدا و شناسایی گردید. ویبریوزیس به عنوان گندخونی (سپتی سمی) خونریزی دهنده ویبریو نیز شناخته می شود و در ماهیان دریایی به خصوص هامور باعث بیماری دمل قرمز Red Boil Disease می شود. این بیماری که در اکثر کشورهای آسیای جنوب شرقی گزارش شده است توسط گونه های ویبریو پارهمولیتیکوس، ویبریو آلجینولیتیکوس، ویبریو انگوئیلاروم و ویبریو ولنیفیکوس همراه است. این بیماری در نوزادان، انگشت قدها، جوان ها و مولدین هامور را تحت تاثیر قرار می دهد. از مهمترین نشانه های بیماری از دست دادن اشتها، تیره شدن پوست، بیحالی و شنای نزدیک سطح آب، زخم ها و دمل روی سطح بدن، پوسیدگی باله بیرون زدگی کره چشم و کدورت قرنیه را می توان نام برد. آلودگی در ماهیان نگهداری شده در قفس گاهی اوقات با علایمی همانند رفتار غیر طبیعی، سیاهی بدن، بیرون زدگی چشم (pope-eye) و زخم ها یا اولسهای روی بدن بوجود می آید که عامل اولیه آن تغییر شرایط محیطی، کیفیت نامناسب آب، تغذیه نامناسب با غذای تر (trash fish)، تغییر ناگهانی درجه حرارت یا شوری میتواند باشد و باکتری ها بعنوان عامل ثانویه عمل می کنند. برای کنترل و پیشگیری از این بیماری می توان از حمام آب شیرین به مدت ۱۵-۱۰ دقیقه یا داروهای اسید اکسالینیک و ترامایسین به همراه غذا استفاده نمود.

فهرست منابع:

- Ong , B.1988. Characteristics of bacteria isolated from diseases groupers , E. salmoides .
Nagasawa, K. and E.R. Cruz-Lacierda. 2004. Diseases Of cultured groupers